ឬសម្លាប់រង្គាលជនទាំងនេះ ដើម្បីលួចដី ។

នៅប៉េកខាងត្បូងប្រទេស ខ្មែរមួយក្រុមធំបានចាកចោលភូមិដ្ឋានរបស់ខ្លួន ដោយខ្មែរមានការឆ្មើងឆ្មៃយ៉ាងខ្ពង់ខ្ពស់ម៉្យាង គឺមិនឲ្យយួនត្រួតត្រា ។ ការនេះជាឱកាសល្អបំផុតសំរាប់ឲ្យយួនយកវាស្រ្តរបស់វាទៅកាន់កាប់ដីដែលខ្មែររត់ចោលនោះ ។

ទោះបីមកដល់ពេលខ្មែរឋិតក្រោមអាណាព្យាបាលរបស់បារាំងហើយក្តី ក៏ពួកយួនស្រេកឃ្លានខាងលួចប្លន់នោះ នៅតែឆ្លៀតដណ្តើមដីខ្មែរ ដោយឧបាយបំបាត់ពូជខ្មែរ ដកហូតទ្រព្យនិងដីខ្មែរទៀត ដើម្បីឲ្យខ្មែរវិនាស វានឹងយកជាតិរបស់វាមកជំនួស ។

មកដល់ចុងបញ្ចប់ ខ្មែរនៅសល់ត្រង់តែតំបន់ខាងលិចទន្លេបាសាក់ (Fleuve antérieur) តែប៉ុណ្ណោះ គឺក្នុងខេត្តបាក់លីវ រ៉ាចយ៉ា ហាទៀង ចូដុក ឡុងសៀង វិញទ្បុង កន់ថឺ សុកទ្រាំង ត្រាវិញ និងខេត្តតាយនិញនៃកូសាំងស៊ីនប៉ុណ្ណោះ (១) ។

ក្នុងឋាន:ជាពលរដ្ឋបារាំង ខ្មែរកម្ពុជាក្រោមអាចផ្តើមរស់នៅតាមជីវភាពខ្លួនបាន អាចប្រើប្រាស់អារ្យធម៌របស់ខ្លួនដែលមានរាប់ពាន់ឆ្នាំមកហើយបាន ជាពិសេសពង្រីកបុគ្គលិកភាពរឹងប៉ឹងរបស់ខ្លួន រហូតដល់សម័យជប៉ុនចូលកាន់កាប់ (១៩៤១-១៩៤៥) សង្គ្រាមឥណ្ឌូចិនទី១ (១៩៤៥-១៩៥៤) ផ្ទេរកូសាំងស៊ីនទៅឲ្យយួន

ព្រឹត្តិការណ៍ខាងលើនេះ ទំលាក់ទម្ងន់ទៅលើខ្មែរនៅកូសាំងស៊ីនធ្ងន់បំផុត ដោយហេតុពួកយួនសំរេចតាំងពីដូនតាវាថានឹងបំបាត់ពូជខ្មែរឲ្យអស់ពីដីនោះ ។ មិនថាវាជាអ្នកផ្អៀងទៅខាងជប៉ុន មិនថាវាជាអ្នកផ្អៀងទៅខាងបារាំង មិនថាវាជាវៀតមិញ ឬមិនវៀតមិញ មិនថាវាជាវៀតកុង ឬអ្នកជាតិនិយម យួនទាំងអស់សុទ្ធតែឆ្លៀតឱកាសដណ្តើមដីខ្មែរ បំបាត់ពូជខ្មែរ ដកហូតទ្រព្យនិងដីខ្មែរ សម្លាប់ខ្មែរ លុបបំបាត់ស្លាកស្នាមតឹកតាងតាំងឡាយរបស់ខ្មែរ ៖ បំផ្លាញវត្ត ផ្លាស់ឈ្មោះមនុស្ស និងឈ្មោះតំបន់ ស្រុក ខេត្តនានា ហាមមិនឲ្យខ្មែរប្រើភាសាខ្មែរ ។ល។

ថ្វីបើមានសកម្មភាពដេញកំចាត់បញ្ចូលជាតិយ៉ាងនេះ និងមានឃាតកម្មឧក្រិដ្ឋកម្មលើខ្លួនក្តី ក៏ខ្មែរកម្ពុជាក្រោមមានចំនួនបួនលានកន្លះនៅឡើយដែរ គឺមានព្រះសង្ឃ មន្ត្រី ទាហាន អ្នកជំនួញ កសិករ រស់នៅរាយប៉ាយពេញឃៀកណាមខាងត្បូងបច្ចុប្បន្ន ។

ភាពជាអ្នកសិល្ប:ពីកំណើត ជាអ្នកចំបាំងអង់អាចដែលខ្លាំងនិងប្រកបដោយទេពកោសល្យដូចដូនតាខ្លួន ជាអ្នកកសាងអង្គរ ជាមនុស្សល្អទៀងត្រង់ ពួកខ្មែរ

---

(១) សូមកត់សំគាល់ថា ឈ្មោះទាំងនេះគឺជាឈ្មោះភាសាយួនដែលយួនប្រែ ហើយឲ្យហៅជាជំនួសឈ្មោះខេត្តខ្មែរនៅកូសាំងស៊ីន ។

ទាំងនោះបានរក្សាលក្ខណៈជាតិរបស់ខ្លួនឲ្យនៅតែល្អដដែល ឥតឲ្យយួនប៉ះប្រឡាក់បានឡើយ ដូចជាភាសា ទំនៀមទំលាប់ សាសនា ពិធីបុណ្យ អក្សរ ដែលខុសស្រឡះពីយួន ។

បណ្ដាខ្មែរទាំងនោះ ភាគច្រើនៗតែជាកសិករ ដែលបន្តធ្វើអាជីវកម្មលើដីដូនតារបស់ខ្លួន ក្នុងខេត្តទាំងឡាយដែលយួនឲ្យហៅជាភាសាយួនសព្វថ្ងៃថាខេត្តអានសៀង បាក់លីវ ជួងធៀន កៀងយ៉ាង ចូដុក អានយ៉ាង វិញឡុង ភុងឌិន បាសៀង វិញបិញ និង តាយនិញ ។

ឈ្មោះតំបន់ទីកន្លែងនានា និងមណ្ឌលដីភូមិសាស្ត្រក៏សុទ្ធតែជាឈ្មោះរបស់ខ្មែរដែរ ។ បើយោលទៅតាមធនធានធម្មជាតិ ឬភិនភាគទេសភាព ឈ្មោះទាំងនោះមានន័យជ្រៅល្អណាស់ ។ ឈ្មោះមណ្ឌលខ្លះ ដូចយ៉ាងខេត្តថ្មីៗដែលយួនយកឈ្មោះជាភាសាយួនឲ្យហៅជំនួស ជាពិសេសឲ្យសរសេរក្នុងផ្លូវការ តាមភាសាយួនឬបារាំងនោះ សុទ្ធតែជាពាក្យដែលបញ្ចេញគំនិតបួងសួង សុំឲ្យមានការរីកចំរើន សុភមង្គល ឬភោគទ្រព្យតាមស័ព្ទនិយមនៃពួកចិនកាត់យួន ។ ឈ្មោះមណ្ឌលតំបន់ឬខេត្តខ្លះទៀត ត្រូវយួនបកប្រែទៅជាភាសាយួន ដើម្បីប្រើក្នុងផ្លូវរដ្ឋបាល ដូចជា ៖

កំពង់ឫស្សី	យួនបកប្រែថា	បិនត្រេ
កំពង់ក្របី		បែនញ៉ៅ
ឈើទាល១ដើម		ធុយដូម៉ូក
ព្រៃនគរ		សៃហ្គន ។ល។ និង ។ល

ឈ្មោះខ្លះទៀតត្រូវយួនកែប្រែឲ្យទៅតាមសូរសៀងយួនដូចជា ៖

ផ្សារដែក	សាដែក
ស្រុកទ្រាំង	សុកត្រាំង ឬសុកទ្រាំង
ទឹកខ្មៅ	កាម៉ៅ
មេ-ស	មីថវ
ពោះត្រពាំង	ត្រាវ៉ាំង (រួច) ត្រាវិញ ។ល។ និង ។ល។

ភូមិខ្មែរនាំឲ្យគេសម្គាល់បានភ្លាមៗ ជាពិសេសបើគេធ្វើដំណើរតាមយន្តហោះ ដោយក្នុងភូមិនោះតែងមានវត្តជានិច្ច ដែលមានទ្រង់ទ្រាយដាច់ដោយឡែក ហើយដូចគ្នាបេះបិទទៅនឹងវត្តទាំងឡាយនៅនាកម្ពុជា (កណ្ដាល) យើងនេះ ។ ថ្វីបើពួកយួនដុតបំផ្លាញឬវាយប្រហារកំទេចយ៉ាងណាក្ដី (ក៏មកទល់ឆ្នាំ១៩៦៥) វត្តខ្មែរនៅកម្ពុជាក្រោមមានចំនួនលើសពី៥០០ដែរ ហើយបណ្ដាវត្តខ្លះមានលំអក្រៃលែងទៀតផង ។ ខ្មែរកម្ពុជាក្រោមគោរពពុទ្ធសាសនាហិនយាន ដែលត្រូវតាមពុទ្ធសា-

សនាលទ្ធិដើមរបស់ព្រះពុទ្ធជាបរមគ្រូ ដោយប្រើភាសាបាលីជាភាសាសក្ការៈ ក៏រីឯយួនវិញគោរពលទ្ធិពុទ្ធសាសនាទីបេ (ដែលវាស្រូតមុងហ្គោលលីនិងចិនគោរព) សំរាប់យួនណាដែលមិនគោរពសាសនាកាតូលិក កៅដាយ ឬហ្វាហ្វាទេនោះ ។

ចំពោះពួកយួននិយមប្លូងសក់វ័ណ្ណឈ្នួត ស្លៀកខោជើងវែងនិងពាក់អាវផាយ ក៏ចំណែកឯខ្មែរវិញ និយមទុកសក់ខ្លី និងស្លៀកពាក់សំលៀកបំពាក់របស់ជាតិខ្លួនទៅតាមភេទនិងលំដាប់គឺ ៖ សំពត់ស្បូត្រពណ៌តែមួយសំរាប់បុរស ហើយចំរុះពណ៌សំរាប់ស្ត្រី អាចក្តោបសាច់ (តឹងក្លំ) ក៏មានកត្រង់ មានឡេវធ្វើអំពីលោហធាតុ ឬកែវចំរុះពណ៌សំរាប់បុរស និង«អាវបំពង់វែង»សំរាប់ស្ត្រី ដែលជាប្រភេទអាចចង្អៀតក្លំម៉្យាង រិតត្រង់ចង្កេះនិងកដៃ ដោយមានកវៀលជារាងព្រះច័ន្ទពេញបូណ៌មីបញ្ចេញសាច់ក ។

របៀបប្លូងសក់និងស្លៀកពាក់ខោអាវយួន ត្រូវយួនបង្ខំឲ្យខ្មែរអនុវត្តច្រើនលើកច្រើនគ្រាណាស់ ទាល់តែធ្វើឲ្យឥទ្ធិពលនេះជ្រួតជ្រាបទៅក្នុងតំបន់ខ្លះ ប៉ុន្តែមិនមែនមានន័យថា ខ្មែរទទួលឬនិយមជាស្ថាពរនោះឡើយ ។

នៅក្រោមអាណាព្យាបាលរបស់បារាំង យួនអណ្ណាមនិងខ្មែរកូសាំងស៊ីនដើរឆ្ពោះទៅរកសភាពដូចគ្នាខាងក្រៅខ្លះទៅហើយ ដោយហេតុថាខ្លួនជាពលរដ្ឋបារាំងដូចគ្នា ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្រោយពីប្រទេសទាំងឡាយនៅអតីតឥណ្ឌូចិនបានឯករាជ្យ ពួកខ្មែរបានវិលត្រឡប់ទៅរកលក្ខណៈពិសេសដោយឡែករបស់ខ្លួនវិញ ក្នុងឋានៈជាប្រជាជាតិមានអារ្យធម៌និងជាម្ចាស់ដី ដែលជាហេតុមួយនាំឲ្យយួនបន្ត ហើយរឹតតែសង្គ្រួញនយោបាយសម្លាប់រង្គាលខ្មែរខ្លាំងឡើងៗ ហើយថែមទាំងរើរៀបចំដីជាថ្មី ប្តូរឈ្មោះខេត្តនិងទីប្រជុំជន ទីក្រុង បង្ខំឲ្យប្រើភាសាយួនជាដើម ។

⌘

⌘ ⌘

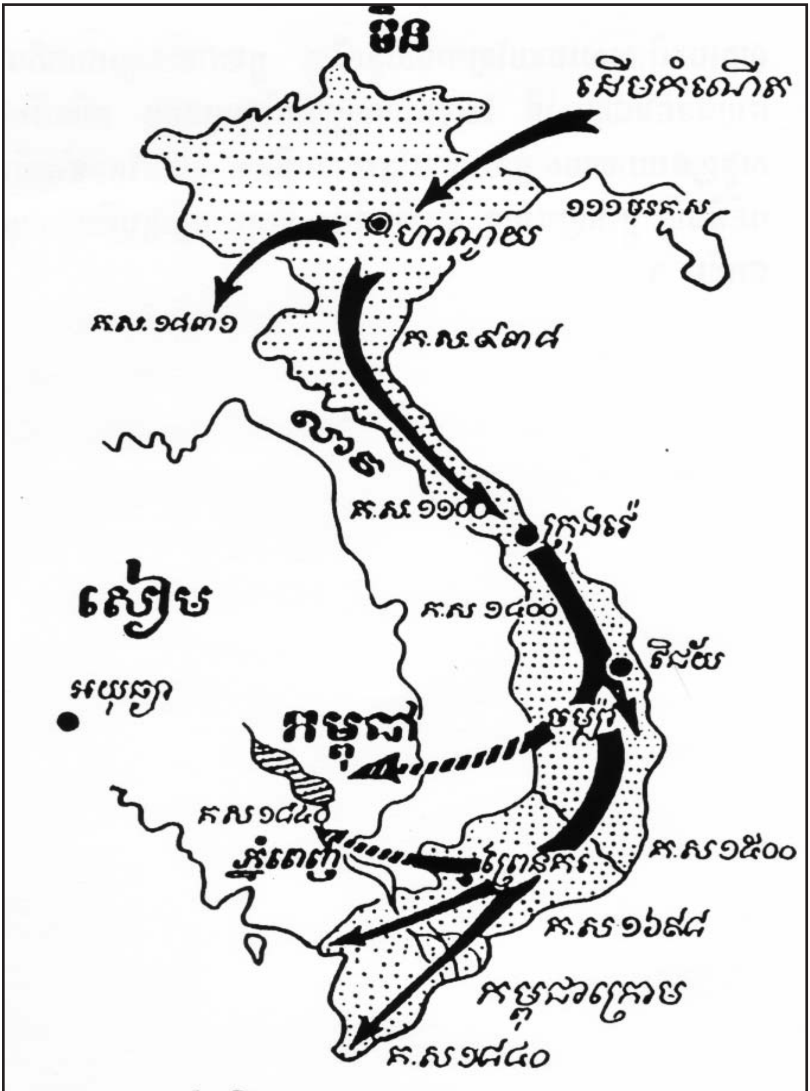

ដំណើរសម្រុកចុះមកទិសខាងត្បូង
១១១ មុនគ.ស. មក ១៨៤០
តើយួនសម្រុកទៅទិសណាទៀត?

ផ្នែកទី២

ការតស៊ូតល់ នឹងសង្គ្រាមមហាតដីសម័យថ្មី

ជំពូក២

សង្គ្រាមឥណ្ឌូចិន-សង្គ្រាមខាគជី

នៅរាត្រីទី៩មិនា១៩៤៥ ពួកជប៉ុនបានវាយប្រហារបន្ទាយបារាំងដែលមានសភាពរខេករខាក កំព្រឹកកំព្រួកស្រេចទៅហើយនោះ នៅអតីតឥណ្ឌូចិន ហើយជប៉ុនបានលុបអំណាចអាណានិគមបារាំងនៅទីនោះ តែក្នុងរយៈពេលមួយប៉ប្រិចភ្នែកប៉ុណ្ណោះ គឺអំណាចត្រួតត្រាប្រទេសតុងកឹង (យួនខាងជើងបច្ចុប្បន្ន) អណ្ណាម (អតីតនគរចំប៉ា) និងកូសាំងស៊ីន (កម្ពុជាក្រោមបច្ចុប្បន្ន) ។

ការវាយប្រហារនេះ គឺជាការចាប់ផ្ដើមនៃសង្គ្រាមឥណ្ឌូចិនដ៏ពិតប្រាកដមួយ។ សង្គ្រាមនេះបានធ្វើឲ្យរបបអធិរាជនៅយួនរលំរលាយ បង្កើតឡើងនូវរបបសង្គមនិយមមួយ គឺសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យយៀកណាម ដឹកនាំដោយហូ-ជីមិញ, ផាំ-យ៉ាងដុង ដែលជាប្រធានាធិបតី និងនាយករដ្ឋាភិបាល ព្រមទាំងយ៉-ង្វៀងយ៉ាប មេទាហានទ័ពព្រៃ (យៀកមិញ) ។ គឺនៅក្នុងសំណាញ់អធិរាជបៅដាយនោះហើយ ដែលនាំឲ្យអាណាចក្រទី២ (Second Empire) និងសាធារណរដ្ឋទី៣ (IIIè République) របស់បារាំងរហែកធ្លុះធ្លាយ ។

អ្នកដឹកនាំបារាំងបានខិតខំប៉ះប៉ុនរង្វះរហែកនេះ ប៉ុន្តែនាពេលដែលអ្នកប៉ះប៉ុនខិតខំប៉ះណាស់ វាត្រឡប់ជាបានផលបដិលោមទៅវិញ គឺហាក់ដូចជាខិតខំហូតសរសៃសូត្រពីសំណាញ់នោះរឹតតែខ្លាំងណាស់ទៅវិញ ។ គារណ៍នេះបណ្ដាលឲ្យប្រទេសបារាំងអស់កម្លាំងនយោបាយនិងចិត្តសាស្ត្រទៅហើយនេះម៉្យាង ម៉្យាងទៀតដោយសារការងើបឡើងនៃប្រជាជនត្រូវគេជិះជាន់ដើម្បីឯករាជ្យ បានទទួលលក្ខណៈជាចលនាទប់មិនឈ្នះ ដែលជាផលនៃការវិវត្តន៍នៃប្រវត្តិសាស្ត្រ ។

បរាជ័យរបស់បារាំងនៅឥណ្ឌូចិន គឺជា(ថ្មសីមា)នៃការរលំសាបសូន្យរបស់អាណាចក្របារាំង ។ បរាជ័យបារាំង គឺជាឡូរំលាយឬកន្លែងពិសោធន៍ខាងកងទ័ពខាងចំបាំងថ្មី ជាពិសេសគឺការបញ្ចេញចំបាំងទ័ពព្រៃ ដែលធ្វើឲ្យទ្រឹស្ដីនៃចំបាំងចាស់តាមរបៀបទ័ពរៀបរយ ទ្រឹស្ដីចេញពីសាលា ទៅជាឥតប្រយោជន៍ «ចាស់ហួសស

ម័យ» ។

បរាជ័យរបស់បារាំង «យក្សជើងដីឥដ្ឋ» បាននាំឲ្យមានការពន្យា «សង្គ្រាមអាមេរិកាំង» ដែលទើបនឹងចូលខ្លួនទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នភាព គឺសង្គ្រាមដែលបារាំងដឹកនាំក្នុងល្បិច ធ្វើឲ្យឯករាជ្យឥណ្ឌូចិនអាចសំរេចបានជាគុណប្រយោជន៍ដល់ពិភពលោកសេរី ។

គឺនៅក្នុងបរិបទ (Contexte) ខាងលើនេះឯង ដែលអ្នកនយោបាយអ្នកដឹកនាំប្រទេសនានា យល់ចំពោះសង្គ្រាមឥណ្ឌូចិន ។ ប៉ុន្តែចំពោះយើង យើងយល់ថាការយល់បែបនេះ វាដូចជាខ្លស់ហួសការពិតពេកណាស់ ហើយពួកស្បែកសដូចជាពុំទាន់មានសម្បទានធួនល្មមនឹងយល់ការរាក់ៗ រឿងរបស់ជនជាតិដែលខ្លួនថា «ស្បែកលឿង» ឬ «ជនជាតិពណ៌សម្បុរ» នៅឡើយទេ ។ ពីព្រោះសំរាប់យួនសង្គ្រាមឥណ្ឌូចិន គឺជាសង្គ្រាមវាតដីក្នុងទំរង់ថ្មីមួយ ស្របទៅតាមការវិវត្តន៍នៃន-យោបាយសម័យ គឺសង្គ្រាមដែលទាំងកុម្មុយនិស្ត ទាំងលោកសេរីសុទ្ធតែចាញ់បោកយួន បំរើមូលហេតុចោរឧក្រិដ្ឋរបស់យួន ។

កញ្ញា លោកស្រី លោក និងមិត្តអ្នកអាន នឹងឈប់សង្ស័យភ្លាម កាលណាខ្ញុំយកសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់លោកង្វៀង-កុកឌិន ប្រធានគណៈប្រតិភូយួនខាងត្បូង ក្នុងសន្និសិទហ្សឺណែវឆ្នាំ១៩៥៤ ដែលបានថ្លែងបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុពិតរបស់យួន ក្នុងការបង្កើតនូវចលនា (យៀកមិញ) និងសង្គ្រាមដែលជនជាតិនេះធ្វើ ។ ប៉ុន្តែមុននឹងចូលទៅក្នុងវគ្គនេះ ខ្ញុំសូមអនុញ្ញាតពណ៌នារបស់ដែលហៅថា «ប្រទេសឥណ្ឌូចិន»សិន ។

⌘

⌘ ⌘

វគ្គទី១

ឥណ្ឌូចិន

ឥណ្ឌូចិន គឺជា«សហព័ន្ធ»មួយ ដែលឋិតនៅក្រោមអំណាចអគ្គទេសាភិបាល (Gouverneur Général)ម្នាក់ ទទួលខុសត្រូវចំពោះរដ្ឋមន្ត្រីខាងអាណានិគមនៅប៉ារីស ។ នៅឆ្នាំ១៩៤៥ (មុនសង្គ្រាមឥណ្ឌូចិន) សហព័ន្ធឥណ្ឌូចិនចែកចេញជាដែនដី៥ ដែលសុទ្ធតែមានលក្ខន្តិកៈនយោបាយផ្សេងៗពីគ្នាគឺ ៖ កូសាំងស៊ីន, ប្រទេសអណ្ណាម, ប្រទេសតុងកឹង, ប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសលាវ គឺថា «ប្រទេសយួនអណ្ណាម»បី និង«ប្រទេសកាត់ឥណ្ឌា»ពីរ ។ ឥណ្ឌូចិនមានទំហំរួម ៧៣៧,០០០គីឡូម៉ែត្រក្រឡា និងមានប្រជាជនរស់នៅចំនួន២៥លាននាក់ (កាលនៅឆ្នាំ១៩៤៥)។

កូសាំងស៊ីន

កូសាំងស៊ីន គឺជារដ្ឋឥណ្ឌូចិនមួយដែលមានផ្ទៃតូចជាងគេ ៦៥,០០០ គីឡូម៉ែត្រក្រឡា ។ ប្រទេសនេះត្រូវរដ្ឋការបារាំងនៃអធិរាជណាប៉ូឡេអុងទី៣ ដណ្តើមដាក់ជាចំណុះនៅឆ្នាំ១៨៦៤ ។

កូសាំងស៊ីនជាប្រទេសមួយសំបូរធនធាន និងភោគទ្រព្យធម្មជាតិជាងគេ ដោយសារប្រទេសនេះសន្ធឹងតាមដងទន្លេមេគង្គ ដែលជាវាលល្បប់សំខាន់សំរាប់ដំណាំស្រូវនិងកៅស៊ូ ។ គឺជាប្រទេសចុងដៃនៃមហាចក្រខ្មែរដ៏សំបូរ ។

ព្រៃនគរ ដែលយួនហៅតាមសូរសៀងវាថា សៃហ្គន ជារដ្ឋធានីនៃប្រទេសកូសាំងស៊ីន ហើយជាទីស្នាក់ការនៃរដ្ឋបាលកណ្តាលរបស់អាណានិគមបារាំងនៅអាស៊ីនេះ ។

សំរាប់ប្រទេសបារាំង កូសាំងស៊ីនគឺជារដ្ឋមួយក្នុងបណ្តារដ្ឋចំណុះទាំង៥ដែលមានសារៈសំខាន់បំផុត ជឿនលឿនបំផុត ស្រឡាញ់បារាំងបំផុត ហើយងាយការពារនិងត្រួតត្រាបំផុត ។

⌘

ប្រទេសកម្ពុជា

តាមភិនភាគធម្មជាតិ ប្រទេសកម្ពុជាគឺជាដីដើមដៃនៃកូសាំងស៊ីនតែម្តង (Prolongement direct) ចំណែកកូសាំងស៊ីនជាដែនដីសំបូរវាលល្វឹងល្វើយ ក៏រីឯប្រទេសកម្ពុជាវិញ មានទិដ្ឋភាពផ្សេង គឺច្រើនសំបូរដោយភ្នំនិងព្រៃ ។ ប្រទេសកម្ពុជា «មានប្រយោជន៍និងសំបូរ»ជាងគេនោះគឺប្រទេសកម្ពុជាដែលលាតសន្ធឹងបណ្តោយទន្លេមេគង្គ ចាប់ពីក្រចេះ កំពង់ចាម រហូតដល់ទន្លេនៅកូសាំងស៊ីន បន្ទាប់មកគឺតំបន់នៅខាងលិចនិងខាងត្បូងបឹងធំ (ទន្លេសាប) ហើយទីបំផុត គឺដីចន្លោះទន្លេសាបនិងព្រំដែនសៀម (វាលស្រែនៅបាត់ដំបង) ។

ប្រទេសកម្ពុជាបានធ្លាក់ទៅក្រោមអាណាព្យាបាលបារាំងនៅឆ្នាំ១៨៦៣ ។

⌘

ប្រទេសអណ្ណាម

ប្រទេសអណ្ណាមក៏ជាប្រទេសស្ថិតក្រោមអាណាព្យាបាលនេះនៅឆ្នាំ១៨៨៤ ។ ប្រទេសនេះ តាំងនៅចន្លោះជួរភ្នំអណ្ណាមនិងសមុទ្រចិន និងខ្ពង់រាបដែលបានសន្ធឹងជួរភ្នំនេះរហូតដល់សមុទ្រ ។ ប្រទេសអណ្ណាមមានទំហំ១៤៨,០០០គីឡូម៉ែត្រក្រឡា ។

នៅឆ្នាំ១៩៤៥ ប្រទេសអណ្ណាមមានពលរដ្ឋប្រហែល៦លាននាក់ ដែលក្នុងនោះមានជនជាតិអឺរ៉ុប៥,០០០នាក់ផង ។ ជាតិយួនដែលមានចំនួនច្រើនជាងគេតាំងនៅក្នុងវាលទំនាប ចំណែកនៅកណ្តាលប្រទេសវិញ គេប្រទះឃើញសុទ្ធតែជនព្រៃភ្នំនៃកុលសម្ព័ន្ធកំណើតឥណ្ឌូណេស៊ី ឬ(អូស្រ្តាណេស្យែន) ដូចជាពួកហ្ស៊ារ៉ៃ បាសណារ រ៉ាដេ (Joraî, Bahnar, Rhadé) ដែលយួនហៅថាម៉យមនុស្សព្រៃ ។

អណ្ណាមនេះគឺជាអតីតនគរចំប៉ា (នគរចាម) ដែលទើបនឹងវិនាសសាបសូន្យ ហើយធ្លាក់ទៅក្នុកណ្តាប់ដៃយួននៅសតវត្សទី១៧ ។ រដ្ឋធានីនៃប្រទេសអណ្ណាមគឺក្រុងវេ ។ ពួកបារាំងបានទុកក្រុងនេះថា ជាធានីរដូវរំហើយរបស់ឥណ្ឌូចិន ។ ស្តេចដែលសោយរាជ្យនៅក្រុងនេះ កាលពីឆ្នាំ១៩៤៥ គឺស្តេចបាវដាយ ចុះមកពីសន្តតិវង្សង្វៀង ដែលជាមេនៃត្រកូលប្លន់ប្រទេសជិតខាង ។

⌘

ប្រទេសតុងកឹង

ប្រទេសតុងកឹង គឺជាគូប្រជែង ឬជាចោរហនេយ្យរំរបស់កូសាំងស៊ីនតែម្តង ។ តាមពិត តុងកឹងជាប្រទេសយួនដែលទើបនឹង«លួចរត់»ចេញពីមហាប្រទេសចិន ហើយពួកចិនតែងទុកដាក់ពួកយួននេះថាជា «ពួងចិន» ។

ប្រទេសតុងកឹងមានទំហំ១០៣,០០០គីឡូម៉ែត្រក្រឡា ។ ទន្លេក្រហមដែលហូរចុះពីយុណ្ណាន (ប្រទេសចិន) បានចែកប្រទេសតុងកឹងជាពីរ និងផ្តល់ជាធនធាន ដល់ប្រទេសនេះថែមទៀតផង ។

ប្រទេសតុងកឹង គឺជាប្រទេសឋិតក្រោមអាណាព្យាបាលបារាំងមុនគេនៃអតីតឥណ្ឌូចិន ហើយទើបនឹងផ្តាច់ចេញពី «អាណាព្យាបាលអណ្ណាម» នៅឆ្នាំ១៨៨៦ រួចហើយត្រូវស្ថិតក្រោមការត្រួតត្រារបស់បារាំងដដែល តែត្រូវបានទទួលលក្ខន្តិកៈថ្មីមួយបែបទៀត របៀបជាប្រទេសឋិតក្រោមអាណាព្យាបាលផង និងជាប្រទេសចំណុះផង ។

ភោគទ្រព្យប្រទេសតុងកឹង ពុំមានគ្រប់គ្រាន់អាចនឹងចិញ្ចឹមពលរដ្ឋរបស់ខ្លួនបានឡើយ សោតឯផលដំណាំកសិកម្មក៏ពុំសូវជាសំបូរណាស់ណាដែរ ពីព្រោះប្រទេសនេះមានជម្ងឺប្រចាំសតវត្សរ៍ពីរយ៉ាង គឺទឹកជំនន់និងរាំងហួតហែង ។ ដូច្នេះទុរ្ភិក្ស ការអត់ឃ្លាន គឺជាគ្រោះថ្នាក់អចិន្ត្រៃយ៍ចំពោះយួន និងជម្ងឺអត់ឃ្លាននេះអាចនឹងដោះស្រាយយួន ក៏ដោយសារតែជង្រុកស្រូវរបស់កម្ពុជាក្រោម ឬកូសាំងស៊ីននេះដែរ ។ គឺមូលហេតុចំបងនេះហើយ ដែលតំរូវសង្គ្រាមវាតដីនៃពួកយួនទៅលើប្រទេសកម្ពុជា ប្រទេសចំប៉ា ប្រទេសលាវ ប្រទេសសៀម ។

ហាណូយជារដ្ឋធានីនគរតុងកឹង ហើយជាអតីតរដ្ឋធានីនយោបាយនិងរដ្ឋបាលនៃឥណ្ឌូចិនបារាំង ។ ធានីនេះត្រូវស្តេចត្រកូលង្វៀងលើកទៅតាំងនៅក្រុងវ៉េ កាលពីឆ្នាំ១៨០២ ។

⌘

ប្រទេសលាវ

ប្រទេសលាវ ជាប្រទេសមួយធំជាងប្រទេសឯទៀតនៃសហព័ន្ធ ដោយមានទំហំដល់ទៅ២៣៦,០០០គីឡូម៉ែត្រក្រឡាឯណោះ ក៏ប៉ុន្តែជាប្រទេសរហោស្ថាន ក្រទាំងភោគទ្រព្យធម្មជាតិ ក្រទាំងមនុស្ស (មានតែ១លាននាក់ប៉ុណ្ណោះ) ។

សហព័ន្ធឥណ្ឌូចិន ដែលខ្ញុំជំរាបដោយសង្ខេបខាងលើនេះ បានផុតជីវិតទៅវិញ ស្របគ្នានឹងការផុតរលត់នៃអំណាចអាណានិគមបារាំងដែរ ។ សន្និសិទមួយស្តីពីសន្តិភាពឥណ្ឌូចិន បានបើកឡើងនៅក្រុងហ្សឺណែវ រដ្ឋធានីនៃប្រទេសស្វីស នៅថ្ងៃទី៨ឧសភា១៩៥៤។ ផលវិបាកនៃសន្និសិទនេះគឺត្រង់ការពន្យានិងប្តូរឈ្មោះ